Siarad gyda fi

Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu (SLC): Cynllun Cyflawni

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Siarad Gyda Fi
Talk With Me

Fersiwn gymunedol

Helo

Mae Llywodraeth Cymru am i bob plentyn gael y dechrau gorau mewn bywyd. Mae cefnogi plant yn eu blynyddoedd cynnar yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'w dyfodol. Mae hynny'n cynnwys datblygu sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Mae'r sgiliau hyn yn bwysig ar gyfer lles a dysgu. Hebddynt, gall plant wynebu heriau ac anghydraddoldebau gydol oes.

Am anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu

Mae'r rhan fwyaf o blant yn datblygu sgiliau iaith heb lawer o broblemau. Maen nhw'n gwneud hyn drwy chwarae a threulio amser gyda theulu a phobl eraill yn eu bywydau. Mae angen mwy o gymorth ar rai plant:

Siaradwyr hwyr — Plant rhwng 18 a 35 mis oed sy'n dechrau siarad ar gyfradd arafach nag eraill sydd yr un oedran.

Ymddangosiad iaith hwyr (LLE) — Plant sy'n hwyr i ddeall a defnyddio sgiliau iaith.

Anhwylder Iaith Datblygiadol (DLD) — Plant sydd ag anawsterau iaith sy'n parhau y tu hwnt i 4 mlwydd oed.

Mae'r Cynllun Cyflawni hwn yn nodi sut rydym am gefnogi pob plentyn i ddatblygu'r sgiliau hyn.

Ysgrifennu'r cynllun

Roeddem am archwilio ffyrdd o wella'r cymorth mae plant yn ei gael ar gyfer lleferydd, iaith a chyfathrebu. Felly, buom yn siarad gyda:

- Therapyddion Iaith a Lleferydd
- gweithwyr proffesiynol o bob rhan o wasanaethau gofal plant, addysg ac iechyd
- teuluoedd.

Cymerodd
158
o bobl ran.

Helpodd y syniadau a'r adborth ni i ddatblygu'r cynllun hwn.

Mae'r cynllun hwn yn gweithio gyda chyfreithiau a chynlluniau eraill ar gyfer Cymru:

- **Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)** — Mae hwn yn nodi hawl pob plentyn i gyrraedd ei lawn botensial.
- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015** — Mae hwn yn gofyn i wasanaethau gydweithio i gefnogi anghenion plant.
- **Ffyniant i Bawb** — Mae'r blynyddoedd cynnar yn un o bum maes blaenoriaeth hwn.
- **Cymru Iachach** — Dull system gyfan o ymdrin ag iechyd a lles yw'r cynllun sy'n canolbwyntio ar atal.

Ynglŷn â'r cynllun

Ein nodau:

- Rydym am wneud pobl yn ymwybodol o bwysigrwydd lleferydd, iaith a chyfathrebu.
- Rydym am sicrhau bod plant yn cael y cymorth cywir yn gyflym, waeth ble maen nhw'n byw yng Nghymru.

Mae'r cynllun hwn ar gyfer:

- teuluoedd â phlant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed
- pob plentyn ledled Cymru (nid ardaloedd Dechrau'n Deg yn unig)
- pobl sy'n gweithio gyda phlant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed.

Nid yw'r cynllun hwn yn ymdrin ag anghenion penodol:

- plant 5 mlwydd oed a throsodd
- plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)
- plant ag anhwylderau lleferydd neu iaith penodol fel atal dweud.

COVID-19

Mae'r pandemig coronafeirws wedi dod â llawer o heriau i deuluoedd. Mae llawer o wasanaethau wedi'u rhewi, eu hatal neu eu newid. Gallai'r newidiadau hyn effeithio ar ddatblygiad plant ifanc. Nod y cynllun hwn yw dod o hyd i'r ffyrdd gorau o helpu pob plentyn a theulu.

Mae'r cynllun hwn yn cynnwys 5 amcan

1 Codi ymwybyddiaeth

Rydym am i rieni a gofalwyr ddeall pa mor bwysig yw siarad â'u plant a chwarae â nhw.

Cam Gweithredu

Byddwn yn hyrwyddo pa mor bwysig yw sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu ledled Cymru.

Byddwn ni:

- yn cyflwyno ymgyrch genedlaethol i godi ymwybyddiaeth ar sut mae plant yn datblygu sgiliau ar wahanol oedrannau a sut y gallwn ni i gyd helpu plant i ddysgu'r sgiliau hyn
- yn ychwanegu gwybodaeth iaith lleferydd a chyfathrebu at yr ymgyrch **Magu Plant: Rhowch Amser Iddo**
- yn annog Ymwelwyr Iechyd i ganolbwyntio mwy ar sgiliau iaith yn ystod yr ymweliad iechyd 15 mis
- yn defnyddio'r ymgyrch **Amser i Siarad, Chwarae a Gwrando** i annog teuluoedd i siarad, chwarae a gwrando mwy ar eu plant
- yn defnyddio **Cymraeg i Blant** i helpu teuluoedd i ddatblygu sgiliau Cymraeg eu plentyn
- yn cynnwys lleferydd, iaith a chyfathrebu yn ein **Bwndeli Babanod** newydd.

Byddwn yn gweithio gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru i gynnwys lleferydd, iaith a chyfathrebu yn:

- yr ymgyrch **1000 Diwrnod Cyntaf**
- yr holl wybodaeth ac adnoddau sy'n cael eu rhoi i rieni.

Mae gan y BBC brosiect 5 mlynedd gwych o'r enw **Tiny Happy People** bbc.co.uk/tiny-happy-people. Mae nifer o gymunedau Cymru yn ymwneud â datblygu a threialu'r adnoddau hyn.

Canlyniad:
Mae pawb yn deall pwysigrwydd lleferydd, iaith a chyfathrebu i blant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed.

2 Gwella'r ffordd rydyn ni'n gwirio am anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu

Mae gan wahanol rannau o Gymru ffyrdd gwahanol o wirio am anawsterau. Mae rhai ohonynt yn gweithio'n well nag eraill. Rydym am edrych ar yr holl dystiolaeth, gweithio gyda gweithwyr proffesiynol a datblygu un llwybr sgrinio clir ledled Cymru.

Cam Gweithredu

Byddwn yn dod o hyd i'r llwybr sgrinio gorau ar gyfer plant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed yng Nghymru.

Byddwn ni:

- yn gweithio gyda Choleg Brenhinol y Therapyddion Lleferydd ac Iaith
- yn adolygu'r holl systemau sgrinio iaith cynnar sy'n cael eu defnydd yng Nghymru a gwledydd eraill
- yn casglu'r holl dystiolaeth ac ymchwil
- yn penderfynu ar y system orau
- yn sicrhau ei fod ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg
- yn sicrhau bod pawb yn dilyn y llwybr wrth wirio am anawsterau.

Canlyniad:

Mae un llwybr sgrinio clir i wirio am anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu plant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed ledled Cymru.

3 Defnyddio tystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio

Gall anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu effeithio ar feysydd eraill fel dysgu neu les oni bai bod plant yn cael y cymorth cywir ar yr adeg iawn. Rhaid i'n systemau a'n rhaglenni cymorth gefnogi teuluoedd ar sail tystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio.

Cam Gweithredu
Byddwn yn sicrhau bod y systemau a'r rhaglenni cywir ar waith.

Byddwn ni:

- yn edrych ar y cysylltiadau rhwng datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu ac iechyd meddwl
- yn edrych ar dystiolaeth ynghylch magu plant cadarnhaol
- yn casglu gwybodaeth ac ymchwil i'n helpu i wneud penderfyniadau
- yn gweithio gyda phrifysgolion a gweithwyr proffesiynol i adolygu dulliau newydd
- yn datblygu adnoddau sy'n cysylltu â'r ymgyrch genedlaethol **'Siarad gyda fi'**.

Canlyniad:
Mae gan Gymru'r systemau cywir ar waith i gefnogi anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu plant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed.

4 Hyfforddi a datblygu'r gweithlu

Mae angen i bawb wybod sut i wirio am anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu a bod yn hyderus ynglŷn â'r hyn y gallant ei wneud i helpu. Mae llawer o wahanol bobl yn gweithio gyda phlant yn y blynyddoedd cynnar. Mae'n bwysig eu bod yn cael yr hyfforddiant sydd ei angen arnynt.

Cam Gweithredu
Byddwn yn sicrhau bod gweithlu'r blynyddoedd cynnar yn cael yr hyfforddiant sydd ei angen arnynt.

Byddwn ni:

- yn nodi llwybr hyfforddiant lleferydd, iaith a chyfathrebu newydd i bobl sy'n gweithio gyda phlant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis oed
- yn gweithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i adolygu effaith y cymhwyster **Lefel 4 mewn lleferydd, iaith a chyfathrebu**
- yn cysylltu'r cynllun hwn â'r fframwaith **Edrych Ymlaen Gyda'n Gilydd** fel bod pawb yn gweithio i'r un nodau
- hyfforddi a datblygu sgiliau pobl sy'n gweithio mewn **lleoliadau blynyddoedd cynnar cyfrwng Cymraeg**
- yn defnyddio **Braenaru'r Blynyddoedd Cynnar** i ddatblygu sgiliau pobl sy'n gweithio gyda theuluoedd.
- yn helpu gweithlu **Rhaglen Plant Iach Cymru** i hyrwyddo datblygiad iaith.

Bydd Coleg Brenhinol y Therapyddion Lleferydd ac Iaith a Rhwydwaith Rhagoriaeth Glinigol Iechyd Cyhoeddus y Blynyddoedd Cynnar yn rhannu arfer gorau ac yn dysgu oddi wrth y naill a'r llall.

Bydd Coleg Brenhinol y Therapyddion Lleferydd ac Iaith yn cynnig hyfforddiant i:

- arolygwyr Arolygiaeth Gofal Cymru ac arolygwyr Estyn
- dehonglwyr a chyfieithwyr
- gweithwyr gofal cymdeithasol proffesiynol a gofalwyr maeth.

Canlyniad:
Bydd pawb sy'n gweithio gyda phlant rhwng 0 a 4 mlwydd 11 mis yng Nghymru yn cael eu hyfforddi a'u harfogi i gefnogi datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu.

5 Cynnwys y sgiliau hyn yn ein holl bolisïau a chynlluniau ledled Cymru

Mae lleferydd, iaith a chyfathrebu yn rhan fawr o les pawb. Mae angen i holl gynlluniau a pholisïau Llywodraeth Cymru ystyried hyn.

Cam Gweithredu
Byddwn yn adolygu ein holl gynlluniau a pholisïau, cyn belled ag y bo modd, ac yn cynnwys pwysigrwydd lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Byddwn ni:

- yn datblygu dull newydd sy'n seiliedig ar chwarae o ddysgu'r sgiliau hyn
- yn cefnogi'r sgiliau hyn yn y cwricwlwm newydd
- yn cynnig arweiniad ar gyfer ysgolion a lleoliadau blynyddoedd cynnar ar gefnogi sgiliau iaith
- yn sicrhau bod lleoedd sy'n cael **Grant Datblygu Disgyblion** yn cefnogi datblygiad lleferydd ac iaith
- yn sicrhau bod **Gweithio Dros Gymru** yn asesu ac yn atgyfeirio pobl ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu
- yn sicrhau bod **Twf Swyddi Cymru** yn helpu pobl i oresgyn y rhwystrau hyn
- yn parhau i sicrhau bod troseddwyr ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu yn gallu cyrchu rhaglenni hyfforddi
- yn defnyddio'r dystiolaeth o'r **Glasbrintiau Troseddau Menywod a Chyfiawnder Ieuenctid** i gamu i mewn yn gynnar a gwirio am anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu
- yn cefnogi teuluoedd drwy **Cymunedau Digidol Cymru: rhaglen Hyder Digidol, Iechyd a Lles**
- parhau i helpu teuluoedd drwy gynllun cyflawni **Law yn Llaw at Iechyd Meddwl**
- gweithio gyda Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon i rannu arfer da.

Canlyniad:
Mae'r holl bolisïau a chynlluniau yng Nghymru yn adlewyrchu pwysigrwydd sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Symud ymlaen

Bydd buddsoddi yn y cynllun hwn yn helpu plant ledled Cymru i gael y dechrau gorau mewn bywyd a chyrraedd eu nodau.

Bydd grŵp o weithwyr proffesiynol ar Fwrdd y Rhaglen yn gwirio'r cynllun hwn dros y 2 flynedd nesaf. Byddant yn rhoi cyngor clir, argymhellion ac yn helpu gyda chynllunio ar gyfer y dyfodol.

Diolch am ddarllen hwn

Gallwch ddarllen y cynllun llawn yma:

llyw.cymru/siarad-gyda-fi-cynllun-cyflawni-ar-gyfer-lleferydd-iaith-chyfathrebu